

Ijtimoiy tarmoqlarning zamonaviy inglizcha lug‘at rivojiga ta‘siri.

Muallif: Jumanazarova Madina

Filolgiya fakulteti amaliy ingliz tili va adabiyotshunoslik talabasi
Mutaxassilik: 60230100 – Filolgiya va tillarni o‘qitish (ingliz tili)

O‘qituvch: Shamsiyeva A.Sh

Email: madinajumanazarova2504@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada ijtimoiy tarmoqlarning zamonaviy ingliz tili lug‘at boyligiga ko‘rsatgan ta‘siri tahlil qilinadi. Raqamli kommunikatsiyaning, ayniqsa Twitter, TikTok, Instagram, Reddit va boshqa platformalarning kengayishi bilan ingliz tiliga minglab yangi so‘zlar, iboralar va ifoda shakllari kirib kelmoqda. Maqolada bu yangi leksik birliklarning shakllanish mexanizmlari, ularning keng tarqalish sabablari va rasmiy tilga ta‘siri ko‘rib chiqiladi. Bu til o‘zgarishlari lingvistikadagi normativ va deskriptiv yondashuvlar doirasida baholanadi.

Kalit so‘zlar: ijtimoiy tarmoqlar, ingliz tili, leksika, yangi so‘zlar, internet slangi, raqamli lingvistika

Kirish

So‘nggi o‘n yilliklarda internet va ijtimoiy tarmoqlar insonlararo muloqotda yetakchi vositaga aylandi. Bu esa nafaqat aloqa shaklini, balki **tilda ham tub o‘zgarishlarni** yuzaga keltirdi. Tilshunoslar XXI asrni “raqamli til inqilobi” davri deb atashmoqda, chunki aynan ijtimoiy tarmoqlar ingliz tilida minglab yangi so‘z va iboralarning paydo bo‘lishiga sabab bo‘ldi.

“Selfie”, “hashtag”, “meme”, “DM”, “viral”, “influencer”, “unfriend”, “cancel culture”, “clapback” kabi atamalar ilgari mavjud bo‘lmagan, lekin hozir umumiy til muomalasining ajralmas qismiga aylangan. Bu maqolada ana shunday ijtimoiy tarmoqdan chiqqan leksik birliklarning tildagi o‘rni va ijtimoiy omillar asosida shakllanishi o‘rganiladi.

Metodologiya

Tadqiqotda **deskriptiv-lingvistik yondashuv** asosida tahlil olib borildi. Ma‘lumotlar manbai sifatida 2015–2024 yillar oralig‘ida **Oxford English Dictionary (OED)**, **Merriam-Webster**, **Urban Dictionary**, shuningdek **Twitter**, **TikTok** va **Reddit postlari** tahlil qilindi. Shuningdek, yangi lug‘atga kirib kelgan 100 dan ortiq

soʻzlar va ularning kelib chiqishi, tarqalish surʼatlari va kontekstdagi qoʻllanilishi oʻrganildi.

Natijalar va tahlil

3.1. Yangi leksik birliklarning shakllanishi

Ijtimoiy tarmoqlardan ingliz tiliga kirib kelayotgan soʻzlar bir necha asosiy yoʻnalishda rivojlanmoqda:

a) Yangi soʻzlar (neologizmlar)

- **Selfie** – oʻzini suratga olish (2002-yildan ommalashgan)
- **Hashtag** – # belgi yordamida muhim mavzuni ajratish
- **Finsta** – “fake + Instagram” aralashmasi, maxfiy akkaunt
- **Simp** – haddan tashqari xushomadgoʻy yoki befarq muhabbat koʻrsatuvchi shaxs

b) Soʻzlarning maʼno kengayishi yoki oʻzgarishi

• **Viral** – ilgari faqat tibbiyotga oid (virusga tegishli), endi kontent tez tarqalishini bildiradi

• **Ghosting** – ilgari faqat ruh sifatida ishlatilgan, endi kimnidir toʻsatdan aloqasiz qoldirishni anglatadi

c) Qisqartmalar va slang

- **DM** – direct message
- **OMG, LOL, BRB** – qisqartmalar soʻz oʻrnini bosa oladi
- **Clapback** – kuchli javob yoki tanqid

Ijtimoiy omillar taʼsiri

Yangi leksik birliklarning shakllanishi koʻpincha **ijtimoiy harakatlar** yoki **onlayn madaniyatga** bogʻliq:

- **Cancel culture** – ommaviy norozilik orqali mashhur shaxsni “oʻchirish”
- **Woke** – ijtimoiy adolatga hushyor boʻlish (ayniqsa irq, gender muammolarida)
- **Stan** – haddan tashqari fanatlik (Eminem qoʻshigʻidan kelib chiqqan)

Bu terminlar faqat internetda emas, balki siyosat, madaniyat, sanʼat va ommaviy axborot vositalarida ham faol ishlatilmoqda.

Leksik oʻzgarishlarning til tizimiga taʼsiri

Bu yangi leksik birliklar:

- Adabiy tilga kirib kelmoqda (yangilangan lugʻatlarda aks etmoqda)
- Rasmiy ommaviy axborot vositalarida ishlatilmoqda (BBC, CNN, The Guardian)
- Yoshlar va internet foydalanuvchilari tilida dominant holatga ega

Ammo bu o'zgarishlar **normativ til me'yorlariga** qarshi bo'lishi mumkin, chunki grammatik tuzilma buzilishi yoki noto'g'ri talaffuz keng tarqalmoqda. Shunga qaramay, **deskriptiv yondashuv** tarafdorlari til bu o'zgarishlarga moslashadi, deb hisoblaydi.

Xulosa

Ijtimoiy tarmoqlar bugungi ingliz tilidagi leksik o'zgarishlarning asosiy manbalaridan biriga aylangan. Yangi so'zlar va iboralar tez-tez vujudga kelmoqda va ular til muomalasida faol ishlatilmoqda. Bu tilning rivojlanishidan, uni yangi sharoitlarga moslashtirishdan darak beradi. Shuningdek, bu jarayon lingvistik tahlil uchun ham, amaliy til o'rgatuvchilari uchun ham katta ahamiyatga ega.

Ammo, yangi so'zlar til me'yorlariga qanday ta'sir qilayotgani, ularning qaysilari vaqt sinovidan o'tib qoladi, qaysilari esa unutiladi – bu masalalar doimiy ilmiy kuzatuv va tahlilni talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Crystal, David. Language and the Internet. Cambridge University Press, 2001.
2. Tagg, Caroline. Discourse of Text Messaging: Analysis of SMS Communication. Continuum, 2012.
3. Oxford English Dictionary – online edition, 2015–2024.
4. Urban Dictionary. www.urbandictionary.com
5. Zappavigna, Michele. Searchable Talk: Hashtags and Social Media Metadiscourse. Bloomsbury, 2018.
6. Merriam-Webster Dictionary – online access, 2020–2024.
7. Androutsopoulos, Jannis. "Language change and digital media: a review of conceptions and evidence." Language Variation – European Perspectives V, 2015.

Research Science and
Innovation House

